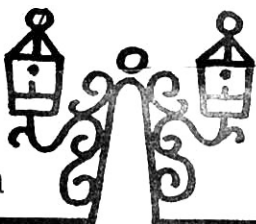

Teatteria, Panu poikia, kouluja

Niin ne vuodet kuluvat: 25 vuotta Kaupunginteatteria Oulussa. Ja kuitenkin tuli samalla mieleen, että eikö siitä ole sen enempää aikaa! Niinkö kauan se prosessi kesti? Minusta kun tuntuu, että ainakin jo 50-luvun puolivälissä me istuimme tuossa viereisessä huoneessa komiteaa, jonka tehtävänä oli miettiä Oulun teatterin kunnallistamista: Ilmari Rytkölä, Yrjö-Jöke Tönkyrä... muita ei tule mieleen.

Siitä tuntuu alkaneen myös teatteritalon, jos ei heti rakentaminen, niin kaavailu kuitenkin. Pauli Anttilan puheenjohtolla näytetään teatterilautakunnan ensimmäiseen pöytäkirjaan merkityn, että lautakunnan tärkein tehtävä oli teatteritalon aikaansaaminen. Sata vuotta oli teatteria Oulussa rakennettu, ja mitä sinä aikana oli saatu pystyyn, palanut oli tai pommilla särety.

Oli aikakin, jos lie ollut kaupungin teatterinkin! Silti tulee hieman haikea olo, kun muistuvat mieleen niin Teatteritalo (Työväentalo) kuin Kaupungintalokin. Paljon puuttui, mutta paljon oli hyvääkin ja olihan tunnelmaa.

Eilen oli "Poikien" ensi-ilta, huomenna Kaupunginteatteri juhli neljännesvuosisataansa Rintalan "Pojilla". (Ensi vuonna, jos oikein muistan, teatterimme voi viettää jo 60-vuotisjuhlaansa, sillä syntymästähän ikä lasketaan, tässä tapauksessa Oulun Näyttämöstä).

Paavo Rintalan maankuulun romaanin Pojat vuodelta 1958, josta tehtiin elokuva jo ennen Kaupunginteatterin perustamista, on nyt kirjoittanut näytelmäksi Vesa Tapio Valo, valovoimainen dramaturgi, joka valitettavasti ehti jo poistua Oulun valoista. Ohjauksesta vastaa uusi johtajamme Yrjö Juhani Renvall. Onhan "jännä" nähdä, miltä Pojat nyt näyttää ja pojat näyttävät. Minä nim. katson ja kuulen vasta huomenna.

Pojista poikien koulunkäyntiin! Pari kommenttia.

Arvasin Runebergin päivänä laittautua Oulun ruotsalaiseen kouluun kuule-

maan kouluhallituksen suomen kielen ylitarkastaja Erik Geberin esitelmää aiheesta — suomeksi sanottuna! — "Yksikielisyys, kaksikielisyys ja monikielisyys Runebergin isänmaassa". Vaivattomasti kahdella kielellä pidetty esitelmä, vuoroin ruotsia, vuoroin suomea kuin Oulussa Sara W:n aikoina, antoi paljon ajattelemisen aihetta.

Tila ja tilanne ei salli kajota itse asiaan, mutta kun mainio esitelmäsiijäme taustatietoja antaessaan tiesi mainita sekä Johan Vilhelm Snellmanin että Zacharias Topeliuksen oulunkoululaisiksi, hän unohti huomauttaa, että myös sen päivän sankari, Johan Ludvig, kävi kaksi vuotta Oulun koulua.

Snellmanin Jannen suomen kieli tietenkin parani Oulun monina kouluvuosina. Nuori Topelius oli lähetettykin tänne suomea oppimaan. Nuoren Runebergin koulukoti sen sijaan sattui olemaan yksikielinen eli ruotsinkielinen. Ilmeisesti tämä Janne sitten oppi suomea minkä oppi lähiinä Saarijärvellä ja Ruovedellä. Mutta ei oppinut lainkaan uskomaan suomen kielen mahdollisuuksiin, todistelee nyt akateemikko Oiva Ketonen.

Koulukaupunki Oulu joka tapauksessa on ollut 380 ja oppikoulukaupunkikin reilut 300 vuotta. Minun nuoruudessa se oli yhä puolen suomen koulukaupunki (kts. karttaa). Tuntuu sen takia lähinnä koomilliselta lukea Suomen Kuvalehdestä, että Reijo Rinnekangas, kirjailija Oulusta, panee Paavo Rintalan, Oulun kirjailijan, muistelemaan, että Paavon tullessa Oulun lyseoon (pienellä kirjaimella, kuuluu Anna Leinonen kivaillaan) Oulussa olisi ollut vain kaksi oppikoulua, Lyseo ja Tyttölyseo.

Voi pöljyyksien pöljyyttä! Kyllähän Paavo tiesi niin Yhteislyseon, ruotsalaisen koulun kuin Keskikoulunkin, vaikka ei ehkä tiennyt, että jälkimmäisin oli jo 310 vuoden ja Privatskolankin jo 80-vuoden ikäinen (= "Mellanskolan"-Fruentimmersskolan). Oppia ikä — oppivaiselle!